

dimitteres til Universitetet. Men til dette Brug ere Gymnasterne for kostbare, og, naar det er hiint Slags Skoler, man trænger meest til i Jylland, saa staaer Jylland sig bedst ved at faae Gymnasterne noget indskrænkede og at faae borgerlige Realskoler i flere Byer. Dette kan efter min Formening kun skee derved, at der spares Noget paa Udgifterne til de høiere Skoler. For dette taler ogsaa et andet Argument i den samme Adresse, nemlig det om Kvadratmilene. Det er visstelig ikke Kvadratmilene, som skulle gaae i Skole; men det er de Folks Børn, der boe paa dem. Men det er ganske vist, at Folk nødvendig sende deres mindre Børn længere bort; og derfor har Jylland Trang til at faae nogle flere og bedre indrettede Skoler, end det nu har. Staten kan ikke oprette Gymnaster i alle jydske Byer, dette vilde være en utilgivelig Udsehelhed, og ogsaa være Mere, end der kræves. Men jeg troer, at Jylland har Krav paa, at der spares nogle Penge ved det høiere Skolevæsen, og at disse anvendes som Bidrag til flere jydske Byer, saaledes at de kunne udvide deres Borgerkoler og dermed forbinde Realskoler. Saadanne Byer, som især synes mig at have Krav paa Sigt, foruden Rolding og Randers, hvis man i sin Tid ogsaa skulde bestemme sig til at nedlægge den sidste lærde Skole, ere f. Ex. Thisted, Ringkjøbing og maastee Frederikshavn. Jeg troer saaledes, at Hensynet til hele Jylland maa overveie Hensynet til den enkelte By.

Hvad nu Statshensynet angaaer, saa er jeg aldeles uenig med de ærede Rigsdagsmænd for Holbek Amts 2den Valgtreds (Tscherning) og Præstø Amts Ade Valgtreds (Grundvig), idet jeg paa ingen mulig Maade vil ødelægge alle Gymnaster, eller nogenstunde stemme for, at den høiere Undervisning skal gaae over til at blive en privat Industrie; thi

det er min Overbeviisning, at derved vilde den gaae aldeles tilgrunde. Det er ikke noget industrielt Foretagende, som kan betale sig, og det er Statens Pligt mod Culturen og mod Videnskaben at holde høiere Dannelseanstalter vedlige. Jeg ønsker derimod disse Dannelseanstalter saa stærke, at de kunne modstaae de ærede Rigsdagsmænds Stormløb. Netop derfor ønsker jeg ogsaa, at der skal blive nogle færre, end der nu er; thi deels vilde det være Udsehelhed at udruste dem saaledes, som de behøve, med Lærekræfter og andre Midler, naar de ikke kunne besøges af et temmelig stort Antal Disciple, omtrent 100, og deels maa man ønske, at de komme til at ligge i større Byer; thi Kjærnen af deres Disciple faae de dog altid fra den By, hvori de bestinde sig. Det er en Grund, som ikke er greben ud af Luften, naar den ærede Minister i sine Motiver foreslaaer Nedlæggelsen af en Skole i en mindre By fremfor den i en større By. Det er beslageligt, at der skal bestaae to jydske Gymnaster i saa smaa Byer som Viborg og Ribe; thi det er sandsynligt, at de ville blive uforholdsmæssigt kostbare, og neppe troligt, at de nogenstunde ville have sig til det Punkt, de burde indtage. Det er dernæst ikke sandt, at dette er en enkeltstaaende Foranstaltning; den er et Led i den Reform, som er begyndt for omtrent 10 Aar siden. Jeg beklager høiligt, at denne Reform er bleven udført med megen Bakken og Raadvildhed, og at man netop for omtrent 10 Aar siden tog en Beslutning, som man nu gjør om igjen; men trods denne Bakken er der dog en Plan, nemlig: at indskrænke de lærde Skolers Antal for at gjøre dem større og dygtigere, og, naar Ministeren nu forlanger denne Plan fuldført, saa vil jeg ikke tage det paa mig at nægte mit Samtykke dertil, fordi jeg troer, at Planen i det Hele taget er god og gavnlig.